

Założenia do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Złotopotocka PLH240020

Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Złotopotocka PLH240020 o powierzchni 2748,055 ha został wyznaczony w związku z wypełnieniem zobowiązań Polski wynikających z Dyrektywy Rady 92/43/EWG z 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory. Ostoja Złotopotocka została zatwierdzona przez Komisję Europejską, jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (Decyzja Komisji Europejskiej z 12.12.2008r. nr 2009/93/WE (Dz.U.UE. L43 z 13.02.2009r.)).

Ostoja Złotopotocka to jeden z najcenniejszych przyrodniczo fragmentów Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Obszar obejmuje teren źródliskowy i górny odcinek Wiercicy. Na rzece w drugiej połowie XIX w. założono pstrągarnię i zespół stawów hodowlanych. W wodach Wiercicy stwierdzono minoga strumieniowego i głowacza białopłetwego. Ostoja Złotopotocka ma charakter typowo leśny i stanowi tzw. „polskie centrum zróżnicowania lasów bukowych”: występują tu cztery zespoły buczyn - kwaśna buczyna niżowa, żyzna buczyna niżowa, żyzna buczyna sudecka i buczyna storczykowa. Większość lasów jest dobrze zachowana z udziałem starodrzewu i martwych drzew. W wiekowych lasach liściastych występuje pachnica dębowa, będąca przedmiotem ochrony.

Charakterystycznym elementem całego obszaru Natura 2000 są zjawiska krasowe w postaci licznych ostańców skalnych, jaskiń oraz dolin krasowych i jarów porośniętych lipowo - grabowymi lasami liściastymi. Na wychodniach skalnych wykształciły się specyficzne siedliska – murawy kserotermiczne, będące przedmiotem ochrony. W ostoi występuje duże nagromadzenie jaskiń. Większość jaskiń nie jest udostępniona do zwiedzania ze względu na unikalną szatę naciekową (stalaktyty, polewy, draperie) oraz cenne namuliska. Naukowcy odnajdywali w nich kości niedźwiedzia jaskiniowego, mamuta, czy nosorożca włochatego. W jaskiniach hibernuje kilkanaście gatunków nietoperzy, z których podkowiec mały ma w ostoi północny zasięg występowania. Obszar Ostoi Złotopotockiej, jest chętnie odwiedzany przez turystów z uwagi na wyjątkowe walory krajobrazowe i mikroklimat panujący w Dolinie Wiercicy.

Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Złotopotocka PLH240020 został wyznaczony dla następujących przedmiotów ochrony:

- wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi, (kod: 2330),
- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), (kod: 6510),
- górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, (kod: 7230),
- wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis*, (kod: 8210),
- jaskinie nieudostępnione do zwiedzania, (kod: 8310),
- kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*), (kod: 9110),

- żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*), (kod: 9130),
- ciepłolubne buczyny storczykowe (*Cephalanthero-Fagenion*), (kod: 9150),
- grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), (kod: 9170),
- łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe), (kod: 91E0)
- wyżynny jodłowy bór mieszany (*Abietetum polonicum*), (kod: 91P0),
- pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*), (kod: 1084),
- minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*), (kod:1096),
- głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*), (kod: 1163),
- kumak nizinny (*Bombina bombina*), (kod: 1188),
- podkowiec mały (*Rhinolophus hipposideros*), (kod: 1303),
- mopek (*Barbastella Barbastellus*), (kod: 1308),
- nocek łydkowłosy (*Myotis dasycneme*), (kod: 1318),
- nocek orzęsiony (*Myotis emarginatus*), (kod: 1321),
- nocek Bechsteina (*Myotis bechsteinii*), (kod: 1323),
- nocek duży (*Myotis myotis*), (kod: 1324).

Lista przedmiotów ochrony ww. obszaru Natura 2000 może jednak ulec weryfikacji w toku prac nad planem zadań ochronnych.

Przedmiotowy obszar Natura 2000 znajduje się w całości w granicach Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd”. Park posiada plan ochrony, jednak nie zawiera on zakresu, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody. W obrębie ostoi wyznaczono rezerwaty przyrody: „Bukowa Kępa”, „Parkowe” i „Ostreżnik”. Rezerwaty te nie posiadają planów ochrony. Ponadto obszar Natura 2000 Ostoja Złotopotocka pokrywa się z terenem zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Złoty Potok, dla którego projekt plan urządzenia lasu nie zawiera zakresu, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody. Mając na uwadze powyższe, w odniesieniu do obszaru Natura 2000 Ostoja Złotopotocka nie może mieć zatem zastosowania przepis art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013r. poz. 627 z późn. zm.), tj. możliwość odstąpienia od sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części.

Zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody dla obszarów Natura 2000 obowiązkowo sporządza się plan zadań ochronnych ustanawiany w drodze zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska na okres 10 lat.

Zarządzenie w sprawie planu zadań ochronnych winno być wydane w ciągu 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską, jako mającego znaczenie dla Wspólnoty.

Plan zadań ochronnych jest narzędziem zarządzania zasobami przyrody, dla których wyznaczono obszar Natura 2000. Podstawowym celem opracowania planu zadań ochronnych jest jak najszybsze rozpoczęcie działań niezbędnych dla skutecznej ochrony, czyli zapewnienie, że siedliska przyrodnicze i gatunki, dla ochrony których wyznaczono obszar, nie zostaną utracone. Plan ma określić aktualny stan przedmiotów ochrony, zagrożenia dla utrzymania lub osiągnięcia ich właściwego stanu, przez co należy rozumieć zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i siedlisk przyrodniczych na danym terenie oraz niezbędne

działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie, a także terenu i terminu ich wdrażania.

W świetle przepisów ustawy o ochronie przyrody, regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawiając plan zadań ochronnych, zobowiązany jest kierować się, przede wszystkim koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

W związku z tym, przyjmuje się następujące założenia do sporządzenia planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Złotopotocka.

1. Założenia podstawowe:

- 1) określenie zadań ochronnych na okres 10 lat (zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody dla obszarów Natura 2000);
- 2) zapewnienie, że siedliska przyrodnicze i gatunki, dla ochrony których wyznaczono obszar, nie zostaną utracone;
- 3) zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i siedlisk przyrodniczych na danym terenie oraz identyfikacja niezbędnych działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie, a także terenu i terminu ich wdrażania;
- 4) ustalenie działań ochronnych o charakterze „celowościowym”, tj. skoncentrowanych na osiągnięciu określonych efektów.

2. Założenia szczegółowe:

- 1) ustalenie kierunku ochrony na podstawie weryfikacji aktualnego stanu chronionych gatunków i siedlisk przyrodniczych oraz tendencji zachodzących zmian (utrzymanie, zmniejszanie lub wzrost zajmowanej powierzchni, bądź stanowisk występowania). Dążenie do zapewnienia stanu środowiska, umożliwiającego utrzymanie gatunków i siedlisk przyrodniczych;
- 2) ustalenie metod przeciwdziałania i ograniczenia następujących zidentyfikowanych zagrożeń dla utrzymania właściwego stanu ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotami ochrony w ww. obszarze Natura 2000:
 - zarzucanie pasterstwa, brak wypasu i koszenia,
 - zabudowa rozproszona,
 - niekontrolowany ruch turystyczny pieszy oraz kwalifikowany (rowerowy, wspinaczkowy, odwiedzanie jaskiń),
 - jazda po niewyznaczonych trasach pojazdami motorowymi i niemotorowymi,
 - wandalizm i zaśmiecanie terenu,
 - ograniczenie różnorodności flory i fauny związane z usuwaniem wiekowych drzewostanów, martwych i umierających drzew,
 - pozyskiwanie roślin i płoszenie zwierząt;
- 3) określenie ewentualnych innych zagrożeń dla stanu zachowania gatunków i chronionych siedlisk przyrodniczych oraz sposobów przeciwdziałania ich skutkom;
- 4) ustalenie działań w zakresie monitoringu;
- 5) określenie wskazań do dokumentów planistycznych;
- 6) określenie przesłanek sporządzania planu ochrony;
- 7) stworzenie ewentualnego projektu weryfikacji Standardowego Formularza Danych obszaru i jego granic.

Uwzględniając przedmioty ochrony, a także zasób danych zgromadzonych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach stwierdzono, że dla wypracowania prawidłowej strategii ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych w procesie formułowania zapisów planu, konieczne będzie wykonanie ekspertyz w ww. zakresie.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach zapewni możliwość aktywnego udziału wszystkich zainteresowanych w trakcie całego procesu wypracowywania ustaleń planu zadań ochronnych – do prac nad planem zostaną zaproszeni przedstawiciele samorządów, Administracji Lasów Państwowych, Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, rolników, środowiska turystycznego, wspinaczkowego i grotolazów, a także naukowcy i przedstawiciele organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną przyrody.

Zapisy planu zadań ochronnych będą wypracowane w wyniku kompromisu wszystkich zainteresowanych stron. Zasady ochrony obszaru będące wynikiem współpracy pozwolą zminimalizować potencjalne konflikty pomiędzy ochroną przyrody, a potrzebami rozwoju gospodarczego.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach będzie zamieszczał informacje o stopniu zaawansowania prac nad projektem planu zadań ochronnych oraz na bieżąco je uaktualniał na stronie internetowej <http://katowice.rdos.gov.pl> oraz szczegółowo określi sposób komunikowania się z zainteresowanymi osobami i podmiotami.